

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมะเพราะอะไร เพราะสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตนี้มีค่ามาก มันมีค่า เห็นไหม เพราะเรามีชีวิตมา เรามีชีวิตมาเราถึงได้เห็นสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลก ได้เห็นเพราะมีชีวิต เราได้เห็นสัจจะ ได้เห็นความจริงมันเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา สิ่งที่มีชีวิตมันมีคุณค่า เพราะสิ่งที่มีชีวิตถ้ามันมีคุณธรรมนะ มันรู้จักผิดชอบชั่วดี ถ้ารู้จักผิดชอบชั่วดี คนที่มีอำนาจวาสนาบารมีเขาจะยืนอยู่ทวนกระแสสังคม สังคมมันพัดของมันไป แต่ถ้าเรามีผิดชอบชั่วดี ถ้ามีอำนาจวาสนาบารมีมันจะยืนต้านกระแสสังคมนั้น แต่ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาบารมี มันไหลไปกับเขา ถ้ามันไหลไปกับเขา นั่นนะ สิ่งไหลไปกับเขา

เหรียญมีสองด้าน คนเกิดมามีอวิชา มีความไม่รู้ว่าถูกหรือผิดอยู่ ถ้าไม่รู้ว่าถูกหรือผิดอยู่ มีอำนาจวาสนาขนาดไหนมันก็เป็นอำนาจวาสนาทางโลกๆ ถ้าอำนาจวาสนาทางโลก เวลาประพฤติปฏิบัติ มากันคว่ำหาสัจจะความจริงในใจของตน งบเป็นไก่อตาแตก เวลาเป็นจริงๆ นะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมาแล้วจะสอนใครได้หนอ คำว่า “จะสอนใครได้หนอ” นี่มันลึกซึ้ง มันลึกซึ้งนะ

คูลี เวลาหลวงตาท่านบรรลุนิพพาน ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบแล้ว “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ได้อย่างไร” ทั้งๆ ที่คนที่มันรู้แล้ว มันยังเห็นความมหัศจรรย์ในความรู้อันนั้นนะ คนที่รู้แล้วยังมีความมหัศจรรย์ในความรู้อันนั้น

ไอ้เรามันทางอึ่ง อวดรู้ อวดรู้เลยไม่รู้ไง อวดรู้ว่าเรามีการศึกษา มีความรู้มาก ความรู้มากอันนั้นเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนสิ่งนี้มาด้วยอำนาจวาสนานะ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย คนถ้ามีอำนาจวาสนาเห็นไหม คู่เด็กของเรา ลูกหลานเราถ้ามันมีอำนาจวาสนาตั้งแต่เด็กๆ เด็กๆ มันมีจุดยืนของมัน คูลี มันช่วยพ่อช่วยแม่ มันมีหลักมีเกณฑ์ของมันนะ แต่ถ้ามันเหลวไหลๆ นั่นก็วาสนาของเขา แต่

วาสนาของเขา ในทางจิตวิทยา เขาก็บอกว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นจากกระแสสังคม ถ้ากระแสสังคมสถานะแวดล้อมที่ดีจะขัดเกล่าให้เด็กเป็นคนดี สถานะแวดล้อมที่ดีจะทำให้คนเป็นคนดี สถานะแวดล้อมที่ดี เราก็พยายามจะสร้างสถานะแวดล้อมกันอยู่ๆ แต่คน คนทำไง สถานะแวดล้อมอันนี้มันก็เป็นเรื่องจิตวิทยา เรื่องของโลกๆ ทั้งนั้นนะ แต่มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเห็นไหม

เวลาเรากันคว่ำพระธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย” เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด แล้วธรรมมันคืออะไรละ ลัทธิศาสนาอื่นเขามีรูปเคารพของเขา เขามีที่ยึดเหนี่ยวของเขา แต่พระธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมคือกราบสังฆธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ โอ้พวกเราก็ดังจิต “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมันมีอยู่แล้ว” ดั่งจิต แล้วมันอยู่ที่ไหนละ มันมีอยู่ มันอยู่ที่ไหน

เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาว่า “ธรรมะไม่เคยเสื่อมๆ” สังฆธรรม สังฆะไง สังฆะ อริยสังฆะ สังฆะอันที่ละเอียดลึกซึ้งอันนั้น แต่คนถ้ามีอำนาจวาสนาบารมีเข้าไปมันถึงจะเข้าสู่สังฆะอันนั้น

โอ้เราแค่สำนึกผิดชอบชั่วดีมันยังไม่รู้ละ นำเศร้า สิ่งชั่วๆ มันไหลตามกันไปหมดเลย สิ่งที่ไม่ดีมันไหลตามกันไป สิ่งที่ดีๆ มันไม่ทำกัน เวลาทำก็บอกมันลำบากลำบาก มันทุกข์มันยาก

อ้าว! ปลาเป็น ปลาเป็นต้องทวนกระแส ปลาเป็นมันไหล คูสิ มันวางไข่มันต้องขึ้นไปต้นน้ำ มันต้องพยายามดิ้นรนของมันไปเพื่อรักษาเผ่าพันธุ์ของมัน เวลามันวางไข่เสร็จแล้ว คูสิ ตายหมด

ปลา มันยังดิ้นรนของมัน โอ้ นี่เราเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีคุณค่า ถ้ามีคุณค่าขึ้นมา เห็นไหม นี่ตามกระแสไปทั้งนั้นนะ ถ้าตามกระแสไป เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงๆ นี่ไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ว่ามันมีอยู่โดยดั้งเดิม ไม่ต้องทำอะไรเลย นอนหลับไปมันก็เป็นพระอรหันต์เลย นอนหลับไปก็ถือว่าปฏิบัติแล้ว เพราะคิดกันอย่างนี้ เพราะทำกันอย่างนี้ไง มันถึงเข้าไม่ถึงสังฆธรรมไง

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นนะ เวลาหลวงตาท่านพูดนะ สมาธิห้วตอ สมาธิห้วตอคือว่ามันขาดสติ สมาธิห้วตอๆ

สมาธิห้าวต่อนี้อย่างหนึ่งนะ สมาธิห้าวตอมันแบบว่าความบีบของสัญชาตญาณของมนุษย์เลย สมาธิห้าวตอมันก็ตกท้วงค์ มันยังไม่เข้าไปสู่สังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

เวลามันประพฤติปฏิบัติขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปนะ ไปเจอจิตเดิมแท้ ไปเจอตอของจิตๆ นั่นนะตอแท้ๆ ตอแท้ๆ จิตปฏิสนธิจิต เห็นไหม ปฏิสนธิจิตมันสว่างไสว มันมหัศจรรย์ของมัน นั่นก็คือตอ ตอเพราะอะไร ตอเพราะมันสลัดทุกๆ อย่างเข้ามาแล้ว มันสลัดสิ่งที่เป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากในใจของมัน สลัดเข้ามาๆ สลัดมาเรื่อยๆ จนถึงตัวมันเอง มันยังจับต้องตัวมันไม่ได้เลย

สิ่งที่ทำๆ ขึ้นไป ถ้ามันจะปฏิบัติตามความเป็นจริง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด” เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิดเพราะอะไร เพราะจิตดวงนั้นมันมีมรรคมีผล มีมรรคมีผลเพราะมันมีสติมีปัญญาของมัน

มีสติ มีสติขึ้นมา พอมีสติขึ้นมา เหมือนทางโลกเขาไหลไปตามกระแส เราไม่ไปกับเขาแล้วไม่ไปกับเขา มันเป็นคนกลุ่มน้อย คนกลุ่มน้อยมันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ

โดยธรรมชาติ ในสังคม คนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก คนฉลาดน้อยกว่าคนโง่อยู่แล้ว แล้วเวลาคนฉลาดที่มันน้อยกว่าคนโง่ คนฉลาดนะ ถ้าฉลาดแกมโกง ฉลาดโลกๆ ก็ฉลาดเพื่อมวลชนฉลาดเพื่อเอาสรรพสิ่งนี้มาอยู่ในอำนาจของเรา แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาฉลาด ฉลาดเอาชนะใจของตน ฉลาดในใจของตัวเองๆ

สิ่งใดที่มันเป็นเล่ห์กล สิ่งนี้เวลาถือศีล เราจะไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำเพื่อเจ้า ไม่พูดต่างๆ นี้ก็เหมือนกัน มันเพื่อเจ้า เราสู้ได้ ถ้าสู้ได้ นี่ไง ถ้าเอาชนะใจของตน ถ้ามันฉลาด มันฉลาดอย่างนี้ไง ถ้าฉลาดอย่างนี้ เห็นไหม เจตีย์ ส่วนยอดมันก็อยู่น้อย ส่วนยอด ส่วนพื้นฐานมันกว้างมากเลย คนโดยทั่วไปเป็นอย่างนี้ทั้งนั้นนะ คนโง่มากกว่าคนฉลาดมาก เวลาคนโง่มันมาก คนโง่มันไหลไปตามกระแสนั้น แล้วเราคนฉลาดๆ แล้วไม่ใช่ฉลาดแบบโลก ฉลาดแบบแกมโกงไง คนฉลาดๆ จี้โกงทั้งนั้นนะ ไอ้คนชื่อก็กลายเป็นคนโง่ไปอีก เพราะมันชื้อ มันไม่ทันตัวมันเองไง มันชื้อ

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านพูดประจำ ท่านเป็นคนที่มีสติจะ คนที่มีสติจะต้องเป็นคนที่มีปัญญา ปัญญา เห็นไหม ถิ่นนี้จะนั่งตลอดรุ่งๆ พอตั้งสติจะ ตั้งสติแล้ว

เวลาตั้งสัจจะต้องมีปัญหาเพราะปัญหาจะรักษาสัจจะอันนั้น ถ้าไม่มีปัญหามา มันเหลวไหล มันก็บอกตั้งสัจจะแล้วเอาไว้ก่อน ไว้พຽງนี้ มันผิดผ่อนไปเรื่อย เพราะเราเป็นคนตั้งเองๆ เราเป็นคนแก้ไขเอง เราเป็นคนเหลวไหลเอง แต่มันก็อยากจะตั้งสัจจะง

แต่ถ้าคนมีปัญหาขึ้นมา ทำไมเขาทำได้ ทำไมโดยปกติทำไมเราอยู่ได้ ทำไมเวลาเราตั้งสัจจะขึ้นมา ทำไมมันเป็นไปไม่ได้ นี่มันมีปัญหาขึ้นมาคิดเปรียบเทียบ ปัญหาขึ้นมาคิดว่า ปัญหาขึ้นมาพยายามหาเหตุผล ปัญหาที่มันเสริมนะ เวลามีปัญหาขึ้นมาถ้ามันเท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกของตนนะ โห้! มันปล่อยหมดนะ โลงหมดเลย มันทำได้ง แต่ถ้าไม่มีปัญหามา เราเป็นคนทุกข์คนยาก คนเขามีความสุขทั้งนั้นเลย เรายังมีแต่คนจีทุกข์ มันน้อยใจนะ เวลาไม่มีปัญหามันคิดอย่างนี้

เวลามีปัญหาขึ้นมา ปัญหามันไล่เข้าไปๆ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้ แล้วทุกคนก็ปรารถนาแต่คุณงามความดีทั้งนั้น แล้วคุณงามความดีทั้งนั้น ศาสดาของเราเป็นแบบเป็นอย่างของเรา ใครจะบอกมันสะดวก ใครจะบอกมันสบาย ใครเขาจะบอกว่ามันเป็นปลาตาย ไหลไปตามน้ำ มันก็เรื่องของเขา เวลาเมื่อปาทาน เวลามันยังมีชีวิตอยู่มันก็คิดกันอย่างนั้นนะ คิดด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากง คิดด้วยความรวบรัด คิดเอาทางลัดง คิดด้วยความเห็นแก่ตัว คิดว่านอนเฉยๆ ไม่ต้องทำอะไรเลยมันก็จะรู้ธรรมๆ

ถ้าเขาคิดอย่างนั้น ประสาเราว่ามันเสียโอกาสนะ แต่ถ้าเรามีสติมีปัญหาของเรา เราชวนชวายของเรา มันจะทุกข์จะยากมันก็อำนาจวาสนาของเรา เราทำของเราอย่างนี้ ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา ถ้ามากกว่านี้ เราปฏิบัติแล้ว บั้ว ๔ เหล่า ถ้าบั้วมันพ่นน้ำ บั้วพ่นน้ำ มันได้แสงแดด มันบานสะพรั่งของมัน

ไอนี้เรายังพ่นจากน้ำไม่ได้ แล้วดีด้วย เรามีโอกาส ไม่เป็นอาหารของเต่า ไม่เป็นอาหารของสัตว์ สัตว์มันเที่ยวกินดอกบัวที่อยู่จมน้ำ ไอนี้เรายังพยายามดิ้นรนของเราอยู่ง ไอนี้เต่าที่มันจะกินก็ไอนี้ความดีนี้แหละ ไอนี้กิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันขุมมันแห่กันนี้แหละ ไอนี้ที่มันจะทำให้เหลวไหลนี้แหละ เรายังไม่เชื่อมั่นง เรายังไม่เชื่อมั่น เรายังชวนชวายของเราอยู่ พยายามของเราอยู่ เราไม่เป็นเหยื่อของสัตว์น้ำง เราชวนชวายของเรา ทำของเรา นี่เรามีโอกาส ถ้ามีโอกาสแล้วการกระทำของเรา ถ้ามีปัญหาๆ เห็นไหม ถ้าคนฉลาดมันไม่จีโกงง

ส่วนใหญ่ฉลาดแล้วโง่งมด ฉลาดด้วยกิเลส บอกว่าตัวเองมีความฉลาดๆ ฉลาดกิเลส
ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าฉลาดโดยธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล คุณศีล ศีล ๕ ไม่เบียดเบียนใครด้วยใดๆ
ทั้งสิ้น ปาณาติปาตา เขาต้องทำให้สัตว์ตกลงถึงเป็นการฆ่าสัตว์ แล้วการกระทบกระเทือนเขา
ละ การกระทำให้เขา เราไม่ทำอะไรทั้งสิ้น เพราะเราไม่ต้องการให้ศีลของเรา ไม่ต้องการค่า
พร้อย ไม่ต้องการเสรีภาพ เราต้องการให้สะอาดบริสุทธิ์ของเรา คุณ อากาศ ใครๆ ก็ต้องการ
อากาศที่ดี อาหารก็ต้องอาหารที่ไม่เป็นพิษ แต่เวลาเราจะถือศีล เราจะทำของเรา เราจะเอาครั้ง
กลางๆ ไข่ใหม่ ถ้าเราจะเอาสะดวกสบาย

ถ้ามันมีปัญหาของมัน เราไม่หิบบนของใครทั้งสิ้น ของเขาคงอยู่ เราก็เก็บแล้วคืนให้
เขา ถ้าของเขากลับแล้วไม่มีเจ้าของก็วางไว้ เราไม่เอาใดๆทั้งสิ้น ทำสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น เรา
ไม่ผิดลูกเมียของใคร เราไม่พูดจาโกหกมดเท็จทั้งนั้น ถ้ายังไม่รู้ ยังไม่เข้าใจ เราจะไม่พูดออกไป
สิ่งที่พูดออกไปแล้วมันกระทบกระเทือนคนอื่น เราจะไม่เอาสิ่งมันมาใดๆทั้งสิ้น

ไอ้เนี่ยมันธรรมมา มันมาอารมณ์มาความรู้สึก มาของตัวเองใจว่าเป็นธรรมๆ มันเป็น
ธรรมตรงไหน ถ้าเป็นธรรมมันมีสติจะมีความจริงของมันนะ ถ้ามีสติจะความจริงเขาจะมีจุดยืน
ของเขา มันแยกผิดถูกชั่วดีได้ชัดเจนนะ ผิดก็คือผิด ถูกก็คือถูก

สิ่งที่มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด เห็นไหม ไอ้มรรคหยาบๆ โลกที่เขาทำกัน ไปวัดไปวา
ถูกไหม ถูก แต่ถูกแล้ว ไปแล้วกาลามสูตร อย่าให้เชื่อ อย่าเชื่อแม้แต่เราพูด อย่าให้เชื่อ ไม่ต้องเชื่อ
พิสูจน์ ถ้าเชื่อนี้ไง

เวลาใครเข้ามานะ เวลาบอกว่า ไม่เชื่อหลวงพ่อรอก

เออ! มึงเก่ง ถ้ามึงเชื่อกู มึงโง่งนาคูเลย เพราะอะไร เชื่อนี้มันเป็นคนอื่นไข่มุข ยืมเงิน
คนอื่นมาใช้ กูเขามาใช้เป็นดอกเบี้ยวท่วมท้น เราหาเงินเอง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าก็สาธุ เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาถึงยังโง่งกว่าหลวงปู่มันโง่งว่า แม่แต
นั่งอยู่ตรงหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ถาม

เขาบอกอย่างนี้แสดงว่าไม่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เคารพโดยสุดหัวใจ สิ่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรู้ได้ เราก็พยายามจะให้
รู้ขึ้นมาอย่างนั้น แล้วรู้แล้วต้องไปถามใคร ถ้ามันรู้จริงไม่ต้องไปถามใคร แล้วเคารพไหม

โธ! ของที่มันกระเสือกกระสนมาทั้งชีวิตนะ แล้วเวลารู้ขึ้นมาหลวงตาถึงบอกว่า “รู้ได้อย่างไร” แล้วเรารู้ขึ้นมา มันเป็นปัจจัยตัด เป็นสันติภูมิกะ แล้วรู้อย่างไร รู้มันก็ต้องรู้ด้วยมรรคด้วยผล ถ้าศาสนาไหนไม่มีมรรค มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีสมาธิมันก็มีความสุขแล้ว แต่มันก็ไปติดกันแค่นั้นนะ ถ้ามีสมาธิก็อ้อ! นิพพานเป็นอย่างนี้เอง ว่างๆ อย่างนี้เอง

ว่างๆ ใครเป็นเจ้าของ ว่างๆ ใครเป็นผู้บริหารจัดการ บริษัทของเราตั้งไว้อย่างนั้นนะ โคนโกงหมด นี่ก็เหมือนกัน เอาเงินไปกองไว้กลางถนน ใครมันก็เก็บหมด เอาเงินตกไว้กลางถนน ใครจะเอามาคืนเรา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเป็นสมาธิๆ แล้วสมาธิของใคร สมาธิเอามาทำอะไร ถ้าสมาธิเอามาทำอะไร มีเงินมีความสุขใหม่ มี มีเงินมีความสุขมากเลย แล้วมีเงิน คนเข้ามาพยายามจะหาผลประโยชน์จากเงินกองนั้น นี่ก็เหมือนกัน พอมีความสุขๆ ความสุขกิเลสมันก็สมุทัยเจือปนเข้ามา “นี่คือนิพพาน”... ไร้สาระ ถ้าคนไม่มีจุดยืน ไม่มีอำนาจวาสนาบารมีได้แค่นี้แหละ แล้วก็บอกว่า “นิพพานเป็นอย่างนี้”... เป็นอย่างนั้นหรือ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล มรรคคืออะไร มรรคคือมรรค ๘ แล้วความสงบอย่างนั้นเป็นมรรคหรือ ถ้าเป็นมรรคก็มรรคโลกๆ ใจ

นี่ใจ สัมมาอาชีวะ เราประกอบอาชีพชอบ แล้วก็เรื่องอาชีพมีแต่คนทุกข์คนร้อนเท่านั้นนะ เราทำอาชีพอย่างนี้มันเป็นสัมมาอาชีพหรือไม่ เป็นโดยสุจริต โดยสุจริตของเรา ถ้าโดยสุจริตมันเป็นอยู่แล้ว

กิเลสนี้ร้ายนัก พอจะเริ่มทำความดีมันคอยที่มคอยต่าณะ เวลาจะทำความชั่วมันไม่เคยห้ามเลย มันเปิดโล่งเลย นี่ก็เหมือนกัน อย่างนี้เป็นสัมมาอาชีวะหรือไม่

มันเป็นฆราวาสธรรม มันเป็นอาชีพ เลี้ยงชีพเลี้ยงปาก แต่ถ้าพูดถึงจิตมันสงบแล้ว จิตสงบแล้วนะ เวลาเราคิดนั้นนะ คิดดีนั้นนะอาชีพชอบ คิดเลวนั้นนะมิจฉาอาชีพวะ อาชีพของจิต จิตมันเสวยอารมณ์ มันก็เหมือนเราเลี้ยงชีพ แต่ใจ เวลาจิตมันสงบโดยสัจจะความจริงของมัน มันเหมือนน้ำใสที่อยู่ในแก้ว เราไม่สามารถจะรู้ว่าแก้วนั้นมีน้ำหรือไม่มีน้ำ เพราะน้ำเต็มแก้วแล้ว ตั้งอยู่กับแก้วเปล่า แต่ถ้าเราจะรู้ได้อย่างไร เขาต้องเดิมสติลงไป ถ้ามีสติก็ลื่น เขาจะรู้ว่าในน้ำนั้นมีสติก็ลื่น

จิตใจของเราถ้ามันเป็นสัจจะความจริงของมัน ที่บอกมันตอๆ ตอนนั้นนะ มันมีสิ่งใดที่จะให้มันรู้ได้ ถ้ามันไม่รู้ได้ แต่เวลามันทุกข์มันยาก เวลามันคิดนั้นนะ รู้ๆ รู้ๆ เลย รู้เพราะมันคิด จิตนี้เสวยอารมณ์ จิตนี้เสวยอารมณ์เลี้ยงชีพอย่างนี้ ถ้าเลี้ยงชีพอย่างนี้ นี่สัมมาอาชีวะ ถ้าสัมมาอาชีวะมันจะรู้ได้เลยว่าจิตคนมีมาตรฐานมากน้อยแค่ไหน ถ้าคนทำสมาธิเป็น ถ้าพูดอย่างนี้เข้าใจหมดเลย ถ้าคนทำสมาธิไม่เป็น “ก็ว่างๆ ก็เป็นสมาธิไปสบายๆ นั้นนะ”

สบายๆ ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงไป มันก็เปลี่ยนแปลงไปของมัน นี่ฤดูกาลนะ สิ่งที่มีชีวิตมันต้องมีสติปัญญาของมัน ถ้ามีสติปัญญาของเรา สิ่งที่เราฉลาดไม่โกง

ฉลาดแกมโกงๆ ฉลาดแล้วก็ว่าธรรมะนี้เข้าใจ รู้ไปหมด ทฤษฎีทั้งนั้นนะ จินตมยปัญญา ถ้าจินตมยปัญญานะ ถ้าไม่เป็นโทษมันเป็นทางผ่าน ถ้ามันไม่เป็นโทษนะ ถ้าเป็นโทษ เรายึดเราคิดนั้นนะเป็นโทษ ถ้าเป็นโทษนะ เป็นโทษที่เราไม่รู้ตัวนะ

แต่ถ้าเป็นโทษ คนที่มีสติปัญญา เป็นโทษแล้วเขาวาง เห็นโทษไป สิ่งใดที่เป็นโทษ สิ่งใดที่มีภัยกับเรา เราจะไม่เข้าไปข้องแวกกับมัน แต่นี่มันเป็นโทษ แต่เราไม่รู้จกว่ามันเป็นโทษ เราก็คือว่าโทษเป็นเรา เรากับโทษเป็นอันเดียวกัน เราก็คือมันถ้อมมันไปนั้นไง แต่ถ้าเรารู้ว่าโทษโดยความเป็นโทษ มันจะวางอันนั้น พอวางอันนั้นมันก็เข้าไปสู่ละเอียดขึ้นไปเป็นภาวนามยปัญญา ถ้าภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมา มันภาวนาของมันขึ้นมา

นี่ไง สิ่งที่ว่าเธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิดๆ แล้วถ้ามีธรรมเป็นที่พึ่งแล้ว เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นผลของวิภูฏะ ชีวิตนี้มีค่ามาก มีค่าขึ้นมา คนที่มีชีวิตยังเห็นสภาวะเปลี่ยนแปลงของสังคม คนที่มีชีวิตยังปากกัดตีนถีบ เวลาบอกชีวิตนี้มันทุกข์มากนะ ชีวิตนี้มันทุกข์มากนะ ความทุกข์อย่างนั้นมันเป็นความทุกข์ประจำธาตุขันธ์ ทุกคนต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีพ แล้วถ้าวิตกกังวลเกินไป มันก็วิตกกังวลเกินไป

พระ ทางโลก ไม่มีอาชีพแข่งขันกับโลก อาชีพของพระคือภิกขาจาร มันภิกขาจาร มันไม่มีอะไรแน่นอนทั้งสิ้น เวลาเป็นพระเด็กๆ นะ เวลาธาตุคงไป บิณฑบาตไม่มีใครใส่ วันนั้นกินลม นะ กินอาหารทิพย์ ไม่มีอะไรเลย กินลม

ไอนี้พูดถึงว่า เวลาจะเติบโตขึ้นมาแต่ละคน มันไม่ใช่เกิดมาก็มีคนศรัทธาเลย ไม่มีหรือครูบาอาจารย์ของเราทุกข์ยากมาทั้งนั้นนะ เวลาจะผ่านมามาตั้งแต่พระน้อย พระณเรวน้อย พระน้อย

ขึ้นมา พยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วหลงตาท่านพูดบ่อย เราจะซึ่งมาก เวลาท่านพูดนี้เรา
ซาบซึ่งจริงๆ ท่านจะพูดให้คนที่เข้าใจได้ฟังใจ “เราเคยเป็นพระน้อยมาก่อนนะ เราเคยเป็นพระ
เล็กพระน้อยมาก่อน” เวลาท่านเป็นพระเล็กพระน้อยมาก็เหมือนพระบวชใหม่ ไม่มีใครรู้จัก
หรือ

“เราเคยเป็นพระเล็กพระน้อยมาก่อน” ถ้าคนที่ เป็นพระเล็กพระน้อยมาก่อน มันต้องผ่าน
อุปสรรคมาทั้งทางความเป็นอยู่ ผ่านอุปสรรคมาทั้งกิเลสมันบีบคั้นหัวใจ มันผ่านอุปสรรคมา
ทั้งนั้นนะ

ท่านบอกว่า “ท่านเป็นพระเล็กพระน้อยมาก่อน” ท่านพูดแค่นี้ แต่เราฟังแล้วซาบซึ่งมาก
ซาบซึ่งที่บอกว่า ท่านก็ทุกข์ยากมาก่อน ท่านก็รู้ถึงประสบการณ์ทางโลก ท่านพูดนี้ท่านเตือน
พวกเรา อย่ามาอ้อลล อย่ามาบังเงา เพียงแต่ว่าท่านเตือนสติๆ

ท่านพูดประจำเวลาท่านเทศน์ไป ท่านบอกว่า “เราเป็นพระเล็กพระน้อยมาก่อนนะ เรา
เป็นเบี้ยกลางเรือนมาก่อนนะ” เวลาพระเล็กพระน้อยเป็นอย่างนั้นนะ

ฉะนั้น ถ้าบอกว่า สิ่งที่ยังจัญเครื่องอาศัยเป็นยังจัญเครื่องอาศัย แต่ถ้าเวลาบัจจัยเครื่อง
อาศัยแล้วถ้าเรามีประสบการณ์ของเรา เรายกษาชีวิตของเราได้ เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา นี้
งานของพระๆ งานจริงๆ ของพระคืองานเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา งานของพระเป็นการรื้อ
ค้นหากิเลส งานของพระพยายามสร้างสมขึ้นมาให้เป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา ให้เป็นมรรค
เป็นผลขึ้นมาเพื่อทำลายกิเลส เพื่อฆ่ามัน

การทำลายล้าง ในศีล สมาธิ ปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้ามหมดเลย เว้นไว้
แต่การฆ่ากิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญมากนะ ถ้าใครฆ่ากิเลสได้ ใครฆ่า
พญามารได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญ แต่ไม่ให้เราเบียดเบียนกัน ไม่ให้ทำลาย
กัน ไม่ให้ทำให้สังคมมีความกระทบกระทั่งกัน นี้คือธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า เวลาฆ่าให้ฆ่ากิเลสค้นหาความทะยานอยาก ใ้ความทุกข์ความยาก ใ้ที่มันเอามาปลิ้น
ปล่อนในใจเรา ให้ฆ่าอันนั้น

นี่ไง เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด ถ้ามีธรรมอันนี้เกิดขึ้นมาแล้ว นี่ไง สพุเพ ทุมมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนัตตาทั้งนั้นนะ ถึงที่สุดแล้วอกุปฺปธรรม อกุปฺปธรรมที่ไม่เป็นอนัตตา

ถ้ามันเป็นอนัตตา มันจะเป็นสมบัติของผู้นั้นได้อย่างไร ถ้ามันเหนือโลก เหนือสงสาร เหนือวิญญูะ มันเหนืออย่างไร มันเหนืออยู่ที่ไหน นี่ไง ชีวิตมีค่า มีค่าอย่างไร เวลาธรรมะมีอยู่โดย คั้งเดิม นี่เขาพูด แต่ถ้าสัจธรรมเป็นความจริงอย่างนี้ มันมีสัจจะความจริงเป็นของมัน เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันตทิฏฐิโก รู้จำเพาะใจดวงนั้น ใจดวงนั้นทุกซั๊ก ใจดวงนั้นคั่นกว่า ใจดวงนั้นรู้จำเพาะ ใจดวงนั้น เอวัง